

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту
Кафедра фінансових технологій і підприємництва

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавр

зі спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування
освітньо-професійної програми Фінанси та облік в підприємстві
на тему: Методи фінансового планування на підприємстві

Здобувачки групи Фз-01с Наталухи Дарини Андріївни

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

_____ Дарина НАТАЛУХА
(підпис)

Керівник д.е.н., доцент, Павло РУБАНОВ _____
(підпис)

Суми 2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ СУМСЬКИЙ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту
Кафедра фінансових технологій і підприємництва

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри, д.е.н., проф.
_____ Лариса ГРИЦЕНКО
(підпис)

« » _____ 2024 р.

ЗАВДАННЯ

до кваліфікаційної роботи на здобуття освітнього ступеня бакалавр

Здобувачки групи Фз-01с інституту (центру) ЦЗДВН
спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування
Наталуха Дарина Андріївна

Тема роботи: Методи фінансового планування на підприємстві

Затверджено наказом по СумДУ № 0569-VI від «22» травня 2024 р.
Термін здачі здобувачкою завершеної роботи «15» травня 2024 р.

Вихідні дані до роботи: нормативні й законодавчі акти, матеріали статистичної звітності, інструкції та положення, матеріали монографій, періодичних видань, підручників і навчальних посібників, дані фінансової звітності суб'єктів господарювання, організацій та установ тощо.

Зміст основної частини роботи (перелік питань для розроблення):

1. Теоретичні аспекти фінансового планування на підприємстві.
2. Аналіз фінансового стану і заходів фінансового планування на підприємстві.

Дата видачі завдання: «29» січня 2024 р.

Керівник доцент, д.е.н., Павло РУБАНОВ

(підпис)

Завдання прийнято до виконання
«29» січня 2024 р.

_____ Дарина НАТАЛУХА

ABSTRACT

of the qualification work for the bachelor's degree

on the topic:

Methods of Financial Planning in the Company

(title of qualification work)

Natalukha Daryna Andriivna

(full name of the applicant)

The main content of the qualification work is set out on 40 pages, the list of references includes 26 titles. The paper contains 13 tables, 4 figures, and 2 appendices.

The relevance of studying the financial planning of an enterprise is determined by a number of factors that affect the efficiency of its activities and competitiveness in the market.

The aim of the study is to analyse and improve financial planning at an enterprise on the example of TERCOM LLC.

Research methods: the works of modern scholars, financial statements of the company, data from the World Wide Web and own analytical calculations were used in practice.

The relevance of the study of financial planning of an enterprise is determined by a number of factors that affect the efficiency of its activities and competitiveness in the market. In today's environment, when the economic situation is constantly changing and market conditions are becoming more and more demanding, financial planning is becoming a necessary tool for forecasting, adaptation and successful management of enterprise resources. In addition, the intensive development of technology, changes in legislation and regulation, as well as the emergence of new market players and technological trends require businesses to constantly update their strategies and tactics, which is impossible without proper financial planning.

In turn, due to the growing competition in the market, businesses need to use their financial resources efficiently to maximise profits and reduce risks. Financial planning allows enterprises to optimise their investments, manage working capital and fixed assets, and ensures the rational use of financial resources. Thus, the study of

financial planning of an enterprise is of great importance in modern conditions, since its competitiveness, sustainability and ability to achieve strategic goals depend on it.

The aim of the study is to analyse and improve financial planning at an enterprise on the example of TERCOM LLC.

To achieve this goal, the following tasks were identified:

- to define the essence of financial planning at the enterprise;
- to analyse the problems of financial planning at the enterprise;
- to carry out a general description of the financial and economic activity of "TERCOM" Ltd;
- to analyse the effectiveness of financial planning at "TERCOM" Ltd;
- to formulate measures to improve financial planning at the enterprise.

The object of research is the process of financial planning at the enterprise.

The subject of the study is the theoretical and practical aspects of financial planning at the enterprise.

The essence of financial planning is a systematic analysis of the financial aspects of the company's activities in order to formulate strategic and operational plans aimed at achieving the set goals and optimal use of resources. It involves forecasting financial results, developing effective strategies for managing financial resources, as well as monitoring the implementation of planned activities and adjusting plans in accordance with market conditions and strategic objectives of the enterprise.

The main objectives of financial planning at an enterprise include:

- providing production and investment activities with the necessary financial resources;
- establishing rational financial relations with other business entities, banks and insurance companies;
- identifying ways to invest capital efficiently and assessing its rational use;
- identification and mobilisation of reserves for increasing profits through the rational use of material, labour and cash resources;
- control over the formation and use of means of payment.

Financial planning evolves through several stages, including analysing the financial situation, developing an overall financial strategy, drawing up current financial plans, adjusting and reconciling the financial plan, and developing operational financial plans.

The problems of financial planning at enterprises include the following:

- inadequate accounting and reporting documents for financial analysis due to the lack of necessary indicators, insufficient detail or heterogeneity of data;

- in some cases, companies may overemphasise the cost-based pricing method, which can lead to overestimation of costs and underestimation of revenues. This affects the accuracy of financial forecasts and plans;

- estimating break-even sales is an important part of financial planning, but in some cases this analysis may be insufficiently performed. Insufficient attention to this aspect can lead to incorrect pricing and production decisions;

- inconsistency of general economic planning with financial planning. This occurs when financial planning does not take into account the overall economic goals and plans of the enterprise, which can lead to under- or over-financing of certain activities;

- insufficient transparency of plans can lead to misunderstandings among management and result in failure to achieve strategic goals;

- separation of long-term plans from short-term plans leads to a loss of focus and inefficient use of resources;

- inefficient implementation and insufficient adaptation of plans to changes in the internal and external environment leads to their inefficient implementation and failure to achieve the set goals.

One of the most important stages of planning is the analysis of financial statements, which provides an objective picture of the company's financial position and business activity. In this context, the effectiveness of TERCOM's financial planning is defined as a key factor affecting its competitiveness and ability to adapt to changes in the business environment. A thorough analysis of financial indicators will help identify

potential risks and opportunities for optimising financial processes and improving the company's performance.

Financial planning at TERCOM LLC includes:

- monitoring of income and expenses: Monthly analysis of financial reports allows us to respond quickly to budget deviations;
- control over accounts receivable: The introduction of an automatic payment reminder system for customers reduces the risk of non-payment and improves cash flow;
- procurement optimisation: Using long-term contracts with suppliers to obtain discounts and reduce material costs;
- financial planning during a crisis: Developing scenarios for different crisis situations and preparing action plans for each of them.

TERCOM LLC faces a number of financial challenges, including a decline in equity and an increase in liabilities, reduced liquidity, ageing property, plant and equipment, and reduced asset utilisation. To improve its financial position, the company needs to focus on improving working capital management, renewing fixed assets, reducing dependence on external financing and optimising costs. Such measures will help to increase financial stability and ensure the long-term success of the company.

The most important aspect of financial planning is the analysis of receivables. The speed of capital turnover determines its profitability, and as a result, the liquidity and solvency of the company and its financial position. Capital turnover, on the one hand, depends on the speed of turnover of fixed and working capital, and on the other hand, on its structure: the greater the share of fixed capital that turns over slowly, the lower the turnover ratio and the longer the turnover of total capital.

Based on the analysis, it can be concluded that the implementation of financial planning methods in the activities of TERCOM LLC contributes to ensuring stability and competitiveness in the market.

Keywords: enterprise, methods, financial planning, analysis, research, plan.

The year of defence of the qualification thesis – 2024.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	8
1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	10
1.1 Сутність фінансового планування на підприємстві	10
1.2 Проблеми фінансового планування на підприємстві.....	14
2 АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ І ЗАХОДІВ ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ	17
2.1 Загальна характеристика фінансово-господарської діяльності ТзОВ «ТЕРКОМ».....	17
2.2 Аналіз завдання фінансового планування на ТзОВ «ТЕРКОМ»	20
2.3 Формування заходів щодо удосконалення фінансового планування на підприємстві.....	43
ВИСНОВКИ.....	48
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	50
Додаток А Звіт про фінансовий стан ТзОВ «ТЕРКОМ».....	53
Додаток Б Звіт про фінансові результати ТзОВ «ТЕРКОМ»	55

ВСТУП

Актуальність дослідження фінансового планування підприємства визначається низкою факторів, які впливають на ефективність його діяльності та конкурентоспроможність на ринку. У сучасних умовах, коли економічна ситуація постійно змінюється, а ринкові умови стають все більш вимогливими, фінансове планування стає необхідним інструментом для прогнозування, адаптації та успішного управління ресурсами підприємства. Крім того, інтенсивний розвиток технологій, зміни в законодавстві та регулюванні, а також поява нових ринкових гравців і технологічних трендів вимагає від підприємств постійного оновлення своїх стратегій і тактик, що неможливо без належного фінансового планування.

У свою чергу у зв'язку зі зростанням конкуренції на ринку, підприємствам необхідно ефективно використовувати свої фінансові ресурси для максимізації прибутку та зниження ризиків. Фінансове планування дозволяє підприємствам оптимізувати свої інвестиції, управляти оборотним та основним капіталом, а також забезпечує раціональне використання фінансових ресурсів. Таким чином, дослідження фінансового планування підприємства має велике значення у сучасних умовах, оскільки від нього залежить його конкурентоспроможність, стійкість та можливість досягнення стратегічних цілей.

Дослідження проблем та перспектив використання фінансового планування на сучасних підприємствах було присвячено праці вітчизняних науковців, зокрема, О.В. Кнейслер, Н.І. Налукова [3], Н. В. Матвеева, В. М. Олійник [6], Л. В. Малік, К. І. Павлова [5] та інші. Крім того, дане питання стало об'єктом низки зарубіжних авторів, наприклад, Л.С. Діка, Х.М. Ахмад, Х. Сюр'я, Р. Шрі [18], Х. Ісманто, С. Пейбурі [19], Х. Лі [21] тощо.

Мета дослідження полягає в аналізі та удосконаленні фінансового планування на підприємстві на прикладі ТзОВ «ТЕРКОМ».

Для досягнення визначеної мети було виокремлено наступні завдання:

– визначити сутність фінансового планування на підприємстві;

- проаналізувати проблеми фінансового планування на підприємстві;
- провести загальну характеристику фінансово-господарської діяльності ТзОВ «ТЕРКОМ»;
- здійснити аналіз ефективності фінансового планування на ТзОВ «ТЕРКОМ»;
- сформулювати заходи щодо удосконалення фінансового планування на підприємстві.

Об'єктом дослідження є процес фінансового планування на підприємстві.

Предметом дослідження є теоретичні і практичні аспекти реалізації фінансового планування на підприємстві.

У ході написання кваліфікаційної роботи бакалавра використовувались праці сучасних науковців, фінансова звітність підприємства, дані всесвітньої мережі Інтернет та власні аналітичні розрахунки.

1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

1.1 Сутність фінансового планування на підприємстві

У сучасних умовах, коли підприємства опиняються в центрі уваги власних фінансових ділових стратегій та розвитку, фінансове планування стає невід'ємною складовою частиною їхнього успіху. Підприємства мають відповідати вимогам ринкової економіки, проявляти самостійність та взяти на себе відповідальність за свої фінансові результати. У цьому контексті фінансове планування визначається як ключовий інструмент для визначення перспективних фінансових можливостей та майбутнього стану підприємства. Вивчення сутності цього процесу та його місця в системі фінансового управління варто розпочати з аналізу загальної системи управління на конкретному підприємстві [19].

Відповідно до основних принципів теорії систем, будь-який об'єкт, подія або процес (включаючи підприємство), можна розглядати як систему, що складається з взаємопов'язаних елементів, об'єднаних у єдине ціле. Система володіє кількома важливими ознаками: по-перше, вона складається з двох або більше елементів; по-друге, кожен з цих елементів має свої унікальні властивості; по-третє, між елементами системи існують взаємовідносини, які визначають їхню взаємодіяльність; по-четверте, система існує в конкретному часі та просторі, маючи чіткі межі та взаємодіючи з оточуючим середовищем [7].

Існують два підходи до управління підприємством: перший, базований на теорії систем, дозволяє розглядати модель підприємства як цілісний організм, де суб'єкти ставлять перед собою завдання й виконують відповідні дії, користуючись матеріальними ресурсами підприємства. Другий підхід, оснований на теорії прийняття рішень, розглядає управління як процес волевиявлення та його реалізації, що включає планування, управління та контроль, а також як організаційну структуру, де окремі особи чи групи осіб

беруть участь у волевиявленні й реалізації цих рішень взаємодіючи з іншими учасниками [18].

У контексті того, що сутність будь-якої категорії виявляється через її функції, процес управління також має виконувати свої функції, що визначаються загальними напрямками, або сферами діяльності, які спільно забезпечують ефективну кооперацію праці. Серед них можна виділити планування, організацію, мотивацію, контроль та аналіз. У контексті утвердження ринкових принципів та потреби у фінансовій стабільності національної економіки, важливими факторами успішного розвитку вітчизняних підприємств у довгостроковій перспективі стають встановлення фундаментальних цілей розвитку та побудова ефективної системи фінансового управління, орієнтованої на досягнення цих цілей. Наявність управлінської діяльності з надійним фінансовим підґрунтям відкриває можливості для керівників у прийнятті фінансових рішень, спрямованих на виконання завдань, визначених власниками.

Отже, важливою складовою управлінської системи підприємства є фінансове управління або фінансовий менеджмент, який тісно переплітається з операційним, інвестиційним та кадровим управлінням. Згідно з висновками О.В. Кнейслера та Н.І. Налукової, фінансовий менеджмент є набором принципів і методів, що стосуються розробки та реалізації управлінських рішень щодо формування, розподілу та ефективного використання фінансових ресурсів підприємства, а також оптимізації обігу грошових коштів [3].

Розглядаючи фінансовий менеджмент як систему, можна визначити його як взаємодію двох підсистем: керуючої та керованої. Керована підсистема фінансового менеджменту об'єднує об'єкти управління, а саме економічні відносини, пов'язані з активами, капіталом та фінансовими потоками, які включають у себе формування, розподіл та використання фінансових ресурсів. Керуюча підсистема, у свою чергу, представлена директором, фінансовим керівником, менеджерами з фінансів та іншими фахівцями фінансових підрозділів підприємства.

Однією з ключових складових загальної системи управління є процес планування, який є спрямованим у майбутнє прийняттям рішень і регулярно повторюється, об'єднуючи різні аспекти управлінської діяльності: визначення цілей та їх реалізація, тісно пов'язані з контролем та регулюванням. Планування, у широкому розумінні, представляє собою систематичне формування майбутнього підприємства, охоплюючи процес складання та ухвалення планів. Основний зміст планування полягає в підвищенні ефективності діяльності підприємства шляхом:

- визначення цілей та координації всіх дій;
- ідентифікації та зниження ризиків;
- розгортання та спрощення процесів;
- забезпечення гнучкості та адаптивності до змін.

У контексті ринкової економіки, плануванню приділяється значна увага, оскільки воно виступає як належно розроблене та оформлене управлінське рішення, що забезпечує взаємодію різних ресурсів та встановлює оптимальні пропорції та темпи розвитку.

Фінансове планування, як суттєва компонента фінансового менеджменту, є предметом систематичного дослідження вчених. В контексті постійних трансформацій у зовнішньому середовищі та зростаючої складності бізнес-процесів, цей аспект набуває великого значення. Підходи різних науковців до визначення поняття фінансового планування розкривають його багатогранність та важливість у сучасному управлінні підприємствами.

Наприклад, І.А. Когут розглядає фінансове планування як метод фінансового менеджменту [4], а В.Ф. Савченко розуміють фінансовий менеджмент як комплексну систему, що охоплює різноманітні аспекти організації, мотивації та контролю, включаючи й планування. Вчені також визначають фінансове планування як стратегічний інструмент, який спрямований на зменшення ризиків та оптимізацію рішень, які приймаються підприємством [13].

Результати досліджень також показують, що фінансове планування є не лише аналітичним інструментом, але й стратегічним керівним механізмом, який сприяє оптимальному використанню ресурсів та досягненню поставлених цілей. Цей підхід підкріплюється працями авторитетних вчених, таких як Ю. Левченко, Ю. Ціжма, Н. Слободян та О. Негода, які розглядають фінансове планування як ключовий інструмент управління активами та прийняття рішень [20].

Враховуючи широке визнання трьох рівнів управління – стратегічного, тактичного і оперативного – які відзначаються власними цілями, завданнями, та напрямками діяльності, а також рівнем відповідальності. У процесі управління всі ці рівні тісно співпрацюють, дотримуючись принципів субординації та декомпозиції. Тобто мета, завдання, дії та відповідальність на нижчому рівні управління є складовими елементами управління на вищому рівні, і навпаки.

Загалом, кінцева мета полягає в досягненні стратегічних цілей та завдань. Вища ланка менеджменту формує стратегічну мету, що впливає в стратегічні завдання, які є сукупністю дій, спрямованих на реалізацію цієї мети. Подальше уточнення відбувається шляхом визначення тактичних цілей і завдань, які знову ж таки реалізуються і підтримуються операційними цілями і завданнями, що формалізуються у відповідних планах. Таким чином, кожному рівню управління властивий свій рівень планування і впровадження, які відрізняються за масштабами, рівнем інформаційної оснащеності, та точністю вимірів.

Таким чином, сутність фінансового планування полягає у систематичному аналізі фінансових аспектів діяльності підприємства з метою формування стратегічних та оперативних планів, спрямованих на досягнення поставлених цілей та оптимальне використання ресурсів. Воно передбачає прогнозування фінансових результатів, розробку дієвих стратегій управління фінансовими ресурсами, а також контроль за виконанням запланованих заходів та коригуванням планів у відповідності з умовами ринку та стратегічними завданнями підприємства.

1.2 Проблеми фінансового планування на підприємстві

В умовах глобальних фінансових змін та невизначеності зовнішнього середовища, забезпечення фінансової стабільності стає найважливішим фактором успішного функціонування будь-якого підприємства чи організації. Фінансова стабільність визначає імідж суб'єкта господарювання, що є свідченням його надійності і рівня підготовки до змін у економічному середовищі. Зокрема, у контексті забезпечення фінансової стабільності важливу роль відіграє фінансове планування. Кожне підприємство, розпочинаючи свою діяльність, зобов'язане чітко прогнозувати свої потреби в фінансових, трудових та інтелектуальних ресурсах на перспективу, а також визначати джерела їхнього одержання [6].

Фінансове планування, як неодмінна складова бізнес-планування, виступає одним із найбільш ефективних інструментів менеджменту. Його використання сприяє систематизації та впорядкуванню процесу прийняття рішень на підприємстві, надаючи перевагу оперативному та стратегічному управлінню фінансовими ресурсами. Таким чином, фінансове планування стає ключовим елементом стратегічного розвитку підприємства та забезпечення його успішності в умовах постійної зміни та нестабільності на ринку [1].

Фінансове планування на підприємстві має визначне значення, оскільки воно визначає не лише життєздатність проекту в умовах конкуренції, а й є ключовим інструментом для залучення фінансової підтримки від зовнішніх інвесторів. Основні завдання фінансового планування на підприємстві включають:

- забезпечення виробничої та інвестиційної діяльності необхідними фінансовими ресурсами;
- установлення раціональних фінансових відносин з іншими суб'єктами господарювання, банками та страховими компаніями;
- визначення шляхів ефективного вкладення капіталу та оцінка раціонального його використання;

- виявлення та мобілізація резервів збільшення прибутку шляхом раціонального використання матеріальних, трудових та грошових ресурсів;
- здійснення контролю за утворенням та використанням платіжних засобів [11].

Фінансове планування розвивається через кілька етапів, включаючи аналіз фінансової ситуації, розробку загальної фінансової стратегії, складання поточних фінансових планів, коригування та узгодження фінансового плану, а також розробку оперативних фінансових планів.

Отже, визначений процес планування передбачає прийняття рішень та виконання заходів, які на кожній стадії впливають на майбутність підприємства. Тому підприємствам потрібно систематично враховувати нову інформацію на кожному етапі фінансового планування. У даному випадку, серед проблем фінансового планування на підприємствах можна виокремити наступні:

- непристосованість облікових та звітних документів для фінансового аналізу полягає в тому, що існуючі облікові та звітні документи не завжди надають достатньої інформації для проведення ефективного фінансового аналізу, що пов'язано з відсутністю необхідних показників, недостатньою деталізацією чи неоднорідністю даних;

- у деяких випадках підприємства можуть надмірно акцентувати увагу на витратному методі ціноутворення, що може спричинити переоцінку витрат та недооцінку доходів, що впливає на точність фінансових прогнозів та планів;

- оцінка беззбитковості продажів є важливою частиною фінансового планування, але у деяких випадках цей аналіз може бути недостатньо проведеним. Недостатня увага до цього аспекту може призвести до прийняття неправильних рішень щодо ціноутворення та обсягів виробництва;

- відсутність можливості визначення потреб у фінансуванні діяльності підприємства через неузгодженість загальноекономічного планування з фінансовим виникає тоді, коли фінансове планування не враховує загальноекономічні цілі та плани підприємства, що може призвести до недостатнього або надмірного фінансування певних видів діяльності;

– недостатня прозорість планів можуть призвести до непорозуміннь серед керівництва та спричинити недосягнення стратегічних цілей;

– відокремлення довгострокових планів від короткострокових призводить до втрати цільової спрямованості, а також до неефективного використання ресурсів;

– неефективна реалізація та недостатня адаптованість планів до змін у внутрішньому та зовнішньому середовищі призводить до їх неефективного виконання та невиконання поставлених цілей [5].

Детальне вирішення описаних проблем має потенціал створити сприятливі умови для просування та успішного функціонування бізнесу. За умови, що проблеми з обліком та аналізом фінансів будуть усунені, підприємство матиме можливість вивчати й адаптуватися до потреб ринку, оптимізувати стратегії ціноутворення, та визначати пріоритети в інвестуванні. У свою чергу такий підхід сприятиме збільшенню конкурентоспроможності, привертанню інвесторів, та зміцненню позицій на ринку, що відкриє нові перспективи для росту та розвитку підприємства.

2 АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ І ЗАХОДІВ ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

2.1 Загальна характеристика фінансово-господарської діяльності ТзОВ «ТЕРКОМ»

ТзОВ «Терком», який з 2003 року є виробником дерев'яних будинків, який спеціалізується на застосуванні передових технологічних рішень та врахуванні індивідуальних побажань та вимог замовників (табл. 2.1). Протягом понад 15 років на ринку, «Терком» зарекомендував себе як надійний та досвідчений партнер, здатний задовольнити навіть найвибагливіші потреби клієнтів. Їхні дерев'яні будинки відзначаються не лише якістю, але й індивідуальним підходом до кожного проекту [10].

Серед асортименту продукції ТзОВ «ТЕРКОМ» можна знайти дерев'яні будиночки різного призначення, садові меблі, дитячі майданчики, вікна, двері, альтанки та інші вироби. Особливу увагу приділяють будівництву будинків з бруса - клеєного, профільованого, оциліндрованого. Цей матеріал не лише екологічно безпечний, але й забезпечує відмінну міцність та стійкість конструкцій, а також сприяє покращенню мікроклімату всередині будинку [10].

Для просування своєї продукції на ринку, ТзОВ «ТЕРКОМ» використовує різноманітні методи, включаючи інтернет-маркетинг, участь у виставках та ярмарках, створення рекламних брошур та каталогів, а також співпрацює з партнерами у будівельній та дизайнерській галузях.

В останні роки підприємство адаптується до впливу негативних чинників мінливого зовнішнього середовища, що позначається на доходах ТзОВ «ТЕРКОМ», що зображено на рисунку 2.1. Наприклад, пандемія COVID-19, яка розпочалася у 2020 році, мала значний вплив на економіку в цілому та на діяльність ТзОВ «ТЕРКОМ» зокрема. З огляду на наведені показники, можна побачити різке падіння доходу на 75,5%, що свідчить про суттєве зниження замовлень і уповільнення темпів будівництва через карантинні обмеження,

проблеми з постачанням матеріалів та скорочення купівельної спроможності населення.

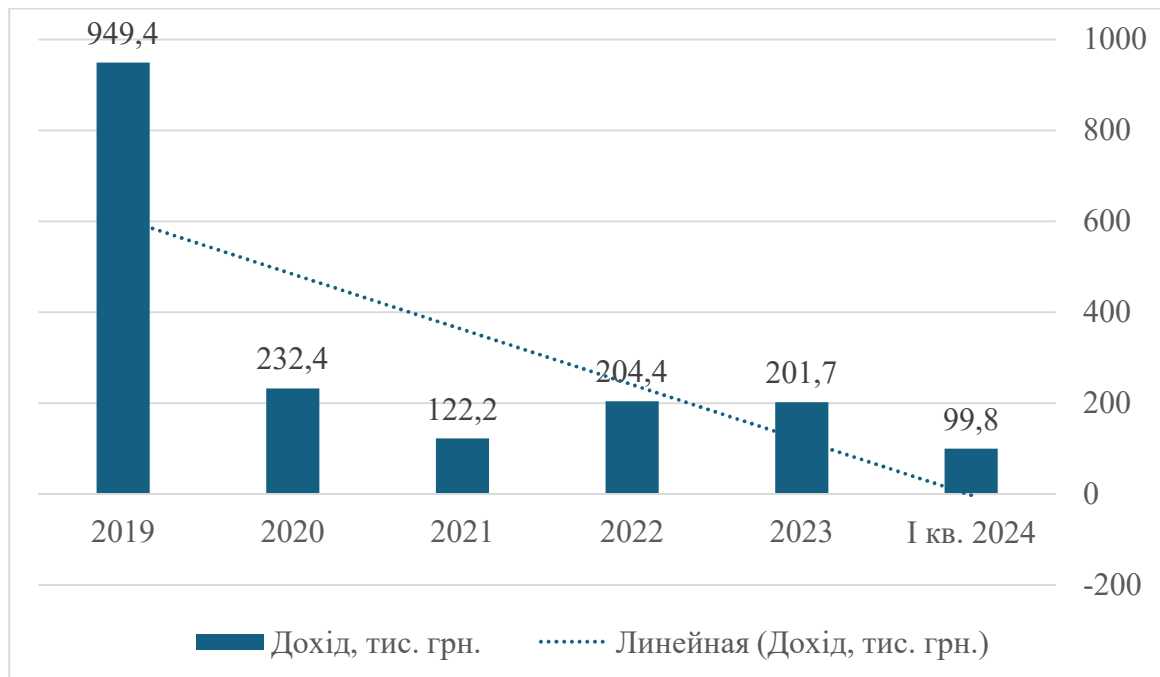

Рисунок 2.1 – Дохід від реалізації продукції ТзОВ «ТЕРКОМ», 2019-2024 рр.

Джерело: складено автором на основі [14].

Крім того, повномасштабне вторгнення російської федерації на територію України, що розпочалося у 2022 році, принесло додаткові труднощі. Вплив воєнних дій на економіку України призвів до нестабільності та подальшого скорочення доходів (з 2021 року загальне скорочення становить 78,5%), хоча показники є відносно кращими (збільшились на 67,3% з 2021 року), адже багато інфраструктури потребує відновлення, що забезпечило достатній рівень попиту для продовження функціонування ТзОВ «ТЕРКОМ». Слід зазначити, що наразі військові дії викликають перебої в постачанні сировини та матеріалів, руйнування інфраструктури, втрату ринків збуту та загальну невизначеність, що стримує інвестиції та нові проєкти, а також постійні загрози та нестабільність примушують підприємство працювати в умовах підвищених ризиків. Таким чином, нестабільність і загрози змушують підприємство працювати в умовах підвищених ризиків, що ускладнює планування та реалізацію проєктів. Сучасна схема планування ТзОВ «ТЕРКОМ» виглядає наступним чином (Рисунок 2.1).

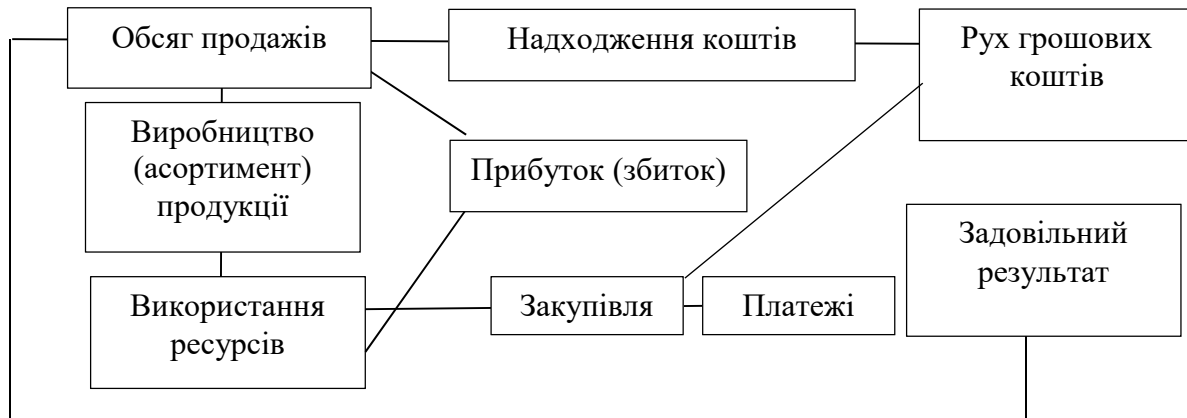

Рисунок 2.1 – Система фінансового планування в ТЗОВ «ТЕРКОМ»

Джерело: складено автором

Фінансове планування є критично важливим для стабільного розвитку та успіху ТЗОВ «ТЕРКОМ», особливо в умовах зовнішніх викликів, таких як пандемія COVID-19 та війна росії проти України. Наразі фінансове планування у ТЗОВ «ТЕРКОМ» включає:

- моніторинг доходів і витрат: Щомісячний аналіз фінансових звітів дозволяє оперативно реагувати на відхилення від бюджету;
- контроль за дебіторською заборгованістю: Впровадження системи автоматичного нагадування клієнтам про платежі знижує ризик неплатежів і покращує грошовий потік;
- оптимізація закупівель: Використання довгострокових контрактів з постачальниками для отримання знижок і зменшення витрат на матеріали;
- фінансове планування під час кризи: Розробка сценаріїв на випадок різних кризових ситуацій та підготовка планів дій для кожного з них.

Таким чином, ТЗОВ «ТЕРКОМ» має міцний фундамент для подальшого розвитку, проте потребує оптимізації фінансового планування для підвищення стійкості до зовнішніх викликів. Тому аналіз поточної фінансової ситуації та розробка відповідних рекомендацій допоможе підприємству підвищити ефективність управління ресурсами, знизити ризики та забезпечити стабільне зростання навіть у складних умовах.

2.2 Аналіз завдання фінансового планування на ТзОВ «ТЕРКОМ»

У сучасному бізнес-середовищі, де конкуренція на ринку стає все більш жорсткою, ефективне фінансове планування відіграє вирішальну роль у забезпеченні стабільності та успішності підприємства. Одним із важливих етапів планування є аналіз фінансових звітів, що дозволяє отримати об'єктивну картину фінансового стану компанії та її ділової активності. У даному контексті ефективність фінансового планування ТзОВ «ТЕРКОМ» визначається як ключовий фактор, що впливає на його конкурентоспроможність і можливість адаптації до змін у бізнес-середовищі. Ретельний аналіз фінансових показників дозволить виявити потенційні ризики та можливості для оптимізації фінансових процесів і покращення результативності діяльності компанії.

У першу чергу необхідно визначити внутрішню структуру фінансів та відносний вклад активів та пасивів звіту про фінансовий стан як складових елементів фінансів підприємства. Для цього було використано метод вертикального аналізу даних. Вертикальний аналіз активів ТзОВ «ТЕРКОМ» наведено у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 – Вертикальний аналіз активів ТзОВ «ТЕРКОМ»

Актив	Код	Період			Вертикальний аналіз, %		
		2021	2022	2023	На початок року	На кінець року	Відхилення
I. Необоротні активи							
Нематеріальні активи	1000	302471	267000	375944	6,17686	8,83812	2,6612
первісна вартість	1001	484525	511201	614615	11,8262	14,4490	2,62278
накопичена амортизація	1002	182054	244201	238671	5,64942	5,61095	-0,03847
Основні засоби	1010	318431	297623	281614	6,88530	6,62050	-0,2648
первісна вартість	1011	489431	531404	563831	12,2936	13,2551	0,96151
Знос	1012	171000	233781	282217	5,40836	6,63468	1,22631

Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	15	15	15	0,00034	0,00035	5,62235
інші фінансові інвестиції	1035	347	347	347	0,00802	0,00815	0,00013
Усього за розділом I	1095	621264	564 985	657 920	13,0705	15,467	2,39659
II. Оборотні активи							
Запаси	1100	1312460	1 658 176	1 297 400	38,3607	30,5007	-7,86001
Виробничі запаси	1101	98245	50 170	43 089	1,1606	1,01298	-0,14766
Незавершене виробництво	1102	251534	119 683	156 739	2,76878	3,6847	0,91601
Готова продукція	1103	962120	1 462 985	1 042 848	33,8451	24,5164	-9,3287
Товари	1104	561	25 338	54 724	0,58617	1,28651	0,70033
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	40960	61 570	71 389	1,42438	1,67829	0,25391
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	250268	141 303	475 973	3,26894	11,1897	7,92076
з бюджетом	1135	123	6 249	2 108	0,14456	0,04955	-0,095
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1612235	1 878 874	1 688 338	43,4664	39,6913	-3,77509
Гроші та їх еквіваленти	1165	67103	6 196	53 098	0,14334	1,24828	1,10494
рахунки в банках	1167	67103	6 196	53 098	0,14334	1,24828	1,10494
Витрати майбутніх періодів	1170	86	44	80	0,001	0,00188	0,00086
Інші оборотні активи	1190	110075	5 185	7 358	0,11995	0,17298	0,05302
Усього за розділом II	1195	3393310	3 757 597	3 595 744	86,9294	84,532	-2,39659
Баланс	1300	4014574	4 322 582	4 253 664	x	x	X

На основі проведеного вертикального аналізу активів ТОВ «ТЕРКОМ» варто відзначити позитивні тенденції у динаміці активів компанії. Зокрема, спостерігається зростання обсягів необоротних активів (+2,4%) за аналізований період, що свідчить про збільшення інвестицій у розвиток підприємства. У той же час, відмічається певний спад в оборотних активах, зокрема у запасах (-7,9%) та іншій дебіторській заборгованості (-3,77%), що свідчить про необхідність оптимізації управління оборотними коштами для підвищення ефективності управління оборотними активами. Крім того, слід звернути увагу на те, що вказані відхилення у фінансових показниках потребують подальшого дослідження та аналізу їхніх причин. Таким чином, на основі виконаного аналізу слід зробити висновок про потребу у подальшому вдосконаленні фінансового планування ТОВ «ТЕРКОМ» з метою забезпечення стабільного та успішного функціонування компанії в умовах сучасного бізнес-середовища.

Крім того, необхідно визначити динаміку показників фінансового стану ТОВ «ТЕРКОМ» методом горизонтального аналізу. Горизонтальний аналіз активів ТзОВ «ТЕРКОМ» наведено у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3 – Горизонтальний аналіз активів ТзОВ «ТЕРКОМ»

Актив	Код	Період			Горизонтальний аналіз, %	
		2021	2022	2023	На кінець року	Відхилення
І. Необоротні активи						
Нематеріальні активи	1000	302471	267 000	375 944	140,8029963	40,802996
первісна вартість	1001	484525	511 201	614 615	120,2296161	20,229616
накопичена амортизація	1002	182054	244 201	238 671	97,73547201	-2,264528
Основні засоби	1010	318431	297 623	281 614	94,62104743	-5,378953
первісна вартість	1011	489431	531 404	563 831	106,102137	6,102137
Знос	1012	171000	233 781	282 217	120,7185357	20,718536
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в	1030	15	15	15	100	0

капіталі інших підприємств						
інші фінансові інвестиції	1035	347	347	347	100	0
Усього за розділом I	1095	621264	564 985	657 920	116,4491093	16,449109
II. Оборотні активи						
Запаси	1100	1312460	1 658 176	1 297 400	78,2425991	-21,7574
Виробничі запаси	1101	98245	50 170	43 089	85,88598764	-14,11401
Незавершене виробництво	1102	251534	119 683	156 739	130,9617907	30,961791
Готова продукція	1103	962120	1 462 985	1 042 848	71,28220727	-28,71779
Товари	1104	561	25 338	54 724	215,9760044	115,976
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	40960	61 570	71 389	115,9477018	15,947702
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	250268	141 303	475 973	336,8456438	236,84564
з бюджетом	1135	123	6 249	2 108	33,73339734	-66,2666
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1612235	1 878 874	1 688 338	89,85903259	-10,14097
Гроші та їх еквіваленти	1165	67103	6 196	53 098	856,9722402	756,97224
рахунки в банках	1167	67103	6 196	53 098	856,9722402	756,97224
Витрати майбутніх періодів	1170	86	44	80	181,8181818	81,818182
Інші оборотні активи	1190	110075	5 185	7 358	141,9093539	41,909354
Усього за розділом II	1195	3393310	3 757 597	3 595 744	95,69264612	-4,307354
Баланс	1300	4014574	4 322 582	4 253 664	98,40562886	-1,594371

Джерело: складено автором на основі Додатку А

У розділі необоротних активів спостерігається загальне зростання на 16,45%. Зокрема, нематеріальні активи зросли на 40,80%, що свідчить про збільшення інвестицій у нематеріальні ресурси, наприклад, патенти. Первісна вартість основних засобів зросла на 6,10%, хоча загальний рівень зносу також збільшився на 20,72%, що вказує на необхідність оновлення основних засобів для зменшення зносу.

У свою чергу оборотні активи зменшились на 4,31%. Зниження запасів на 21,76% свідчить про зменшення обсягів готової продукції та виробничих запасів,

що є ознакою оптимізації запасів. Зростання товарів на 115,98% вказує на збільшення обсягів товарів для реалізації, що пов'язано з підготовкою до майбутніх продажів. Загальний обсяг дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи та послуги зріс на 15,95%, а за виданими авансами – на 236,85%, що свідчить про збільшення обсягів продажів на умовах відстрочки платежу, що є позитивним фактором збільшення продажів. Значне зростання грошових коштів на 756,97% свідчить про покращення ліквідності підприємства, що вказує на ефективне управління грошовими потоками та покриття поточних зобов'язань. Збільшення витрат майбутніх періодів на 81,82% та інших оборотних активів на 41,91% вказує на можливе зростання передплат та авансів, що відображає стратегічне планування витрат.

Незначне зниження балансу на 1,59% вказує на відносну стабільність фінансового стану підприємства, проте свідчить про необхідність більш детального аналізу для визначення причин цього зниження та вжиття відповідних заходів. Загалом, результати горизонтального аналізу показують, що ТзОВ «ТЕРКОМ» продовжує інвестувати в нематеріальні активи та основні засоби, одночасно стикаючись із певними викликами у сфері управління оборотними активами та дебіторською заборгованістю. Ефективне фінансове планування та управління цими активами є ключовими факторами для забезпечення стабільного фінансового стану та подальшого розвитку підприємства.

З метою ретельного вивчення структури та динаміки фінансового стану ТзОВ «ТЕРКОМ» було також проведено вертикальний (табл. 2.4) та горизонтальний (табл. 2.5) аналіз пасивів підприємства. Даний аналіз дає можливість оцінити важливі аспекти фінансового стану підприємства для планування, такі як ефективність управління його оборотним та необоротним капіталом, а також фінансову стійкість та кредитоспроможність.

Таблиця 2.4 – Вертикальний аналіз пасивів ТзОВ «ТЕРКОМ»

Пасив	Код	Період			Вертикальний аналіз, %		
		2021	2022	2023	На початок року	На кінець року	Відхилення
I. Власний капітал							
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	10	10	10	0,000231	0,000235	3,74823
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	1722325	2369431	2074505	54,8151	48,76983	-6,04534
Усього за розділом I	1495	1722335	2369441	2074515	54,8154	48,77007	-6,045336
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення							
Довгострокові кредити банків	1510	70203	69983	36216	1,619009	0,851407	-0,7676
Інші довгострокові зобов'язання	1515	339579	339435	434134	7,852598	10,2061	2,35352
Усього за розділом II	1595	409782	409418	470350	9,471607	11,05752	1,585918456
III. Поточні зобов'язання і забезпечення							
Короткострокові кредити банків	1600			9496	0	0,223242	0,223242
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	32322	99361	109296	2,29864	2,569455	0,270806
товари, роботи, послуги	1615	53101	73545	135557	1,701413	3,186829	1,485415
розрахунками з бюджетом	1620	5429	12142	5617	0,280896	0,13205	-0,14884
розрахунками зі страхування	1625	1413	772	776	0,017859	0,018243	0,000383
розрахунками з оплати праці	1630	5241	2804	2740	0,06486	0,064415	-0,000453
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	1717736	1279804	1301235	29,60739	30,59092	0,983524
Поточні забезпечення	1660	8140	10974	18728	0,25387	0,440279	0,186403
Доходи	1665	6410	5415	4328	0,12527	0,101747	-0,02352

майбутніх періодів							
Інші поточні зобов'язання	1690	52665	58906	121026	1,36275	2,845217	1,482467
Усього за розділом III	1695	1882457	1543723	1708799	35,7129	40,17240	4,459418
Баланс	1900	4014574	4322582	4253664	x	x	X

Джерело: складено автором на основі Додатку А

Частка власного капіталу у структурі пасивів зменшилася з 54,82% у 2020 році до 48,77% у 2022 році, що свідчить про зниження фінансової стабільності та автономії підприємства. Основну частину власного капіталу складає нерозподілений прибуток, який також зменшився на 6,05%, що вказує на використання частини прибутку для фінансування поточних зобов'язань або інвестицій. У свою чергу частка довгострокових зобов'язань збільшилася з 9,47% у 2020 році до 11,06% у 2022 році, що свідчить про зростання довгострокових фінансових зобов'язань підприємства. Зокрема, значно зросли інші довгострокові зобов'язання, що вказує на нові довгострокові фінансові угоди або залучення додаткових інвестицій.

Крім того, частка поточних зобов'язань збільшилася з 35,71% у 2021 році до 40,17% у 2023 році, що свідчить про зростання короткострокових фінансових зобов'язань підприємства. Найбільше зростання спостерігалось у кредиторській заборгованості за товари, роботи, послуги, яка збільшилася на 1,49%, та у інших поточних зобов'язаннях, які зросли на 1,48%. Це свідчить про зростання обсягів операційної діяльності або проблеми з ліквідністю, що призвели до накопичення зобов'язань підприємства перед постачальниками. Хоча поточні забезпечення і доходи майбутніх періодів складають незначну частку у структурі пасивів, спостерігається їх зростання, що вказує на більш консервативну політику управління ризиками та підготовку до майбутніх витрат.

Таким чином, варто зауважити, що ТЗОВ «ТЕРКОМ» стикається з певними викликами у сфері фінансового планування, зокрема зі зниженням частки власного капіталу та зростанням зобов'язань, що вимагає посилення контролю за

ліквідністю та ефективного управління фінансовими ресурсами для забезпечення стабільного розвитку підприємства.

Таблиця 2.5 – Горизонтальний аналіз пасивів ТзОВ «ТЕРКОМ»

Пасив	Код	Період			Горизонтальний аналіз, %	
		2021	2022	2023	На кінець року	Відхилення
I. Власний капітал						
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	10	10	10	100	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	1722325	2369431	2074505	87,552877	-12,44712
Усього за розділом I	1495	1722335	2369441	2074515	87,552929	-12,44707
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення						
Довгострокові кредити банків	1510	70203	69983	36216	51,749711	-48,25029
Інші довгострокові зобов'язання	1515	339579	339435	434134	127,89901	27,899009
Усього за розділом II	1595	409782	409418	470350	114,88259	14,882589
III. Поточні зобов'язання і забезпечення						
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	32322	99361	109296	109,99889	9,9988929
товари, роботи, послуги	1615	53101	73545	135557	184,31844	84,318444
розрахунками з бюджетом	1620	5429	12142	5617	46,260913	-53,73909
розрахунками зі страхування	1625	1413	772	776	100,51813	0,5181347
розрахунками з оплати праці	1630	5241	2804	2740	97,717546	-2,282454
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	1717736	1279804	1301235	101,67455	1,6745533
Поточні забезпечення	1660	8140	10974	18728	170,65792	70,657919
Доходи майбутніх періодів	1665	6410	5415	4328	79,926131	-20,07387

Інші поточні зобов'язання	1690	52665	58906	121026	205,45615	105,45615
Усього за розділом III	1695	1882457	1543723	1708799	110,69337	10,693369
Баланс	1900	4014574	4322582	4253664	98,405629	-1,594371

Джерело: складено автором на основі Додатку А

Фінансове планування ТЗОВ «ТЕРКОМ» вказує на певні виклики та позитивні зрушення. Власний капітал зменшився на 12,45%, а довгострокові кредити знизилися майже на 50%, тоді як інші довгострокові зобов'язання зросли на 27,90%. Поточні зобов'язання збільшилися на 10,69%, що свідчить про зростання операційної діяльності або проблеми з ліквідністю. Загальний баланс пасивів знизився на 1,59%, вказуючи на стабільність, але з певними структурними змінами, що потребують уваги.

У ході аналіз ефективності фінансового планування на ТЗОВ «ТЕРКОМ» за 2021-2023 рр. слід дослідити зміни у динаміці фінансових результатів підприємства за допомогою розрахунку абсолютних та відносних показників звіту про фінансові результати (ф.2), що наведено у таблиці 2.6.

Таблиця 2.6 – Аналіз звіту про фінансові результати (ф.2) ТЗОВ «ТЕРКОМ»

Звіт про фінансові результати	Код	Період			Відхилення	
		2021	2022	2023	Абсолютне	Відносне
I. Фінансові результати						
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	1851783	1637987	1273915	-364072	-1637987
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	1224091	1372399	1105243	-267156	-1372399
Валовий: прибуток	2090	627692	265588	168672	-96916	-265588
Збиток	2095					
Інші операційні доходи у тому числі:	2120	667226	65774	961309	895535	-65774
дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	647773	59032	883409	824377	-59032
Адміністративні витрати	2130	38124	71487	23379	-48108	-71487

Витрати на збут	2150	180635	219946	162349	-57597	-219946
Інші операційні витрати у т. ч.:	2180	81814	247684	225945	-21739	-247684
витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	58437		53980	53980	
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	994345		718308	718308	
Збиток	2195		207755		-207755	-207755
Інші фінансові доходи	2220	2202	1451	791	-660	-1451
Інші доходи у тому числі:	2240	553	1088	994	-94	-1088
дохід від благодійної допомоги	2241				0	0
Фінансові витрати	2250	78443	89442	73004	-16438	-89442
Втрати від участі в капіталі	2255				0	0
Інші витрати	2270	196	268	19	-249	-268
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	918461		647070	647070	0
Збиток	2295		294926		-294926	-294926
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	918461		647070	647070	0
Збиток	2355		294926		-294926	-294926
III. Елементи операційних витрат						
Матеріальні затрати	2500	408431	461952	382808	-79144	-461952
Витрати на оплату праці	2505	84161	39124	46703	7579	-39124
Відрахування на соціальні заходи	2510	16798	7978	9518	1540	-7978
Амортизація	2515	149199	127353	158154	30801	-127353
Інші операційні витрати	2520	419281	828307	378501	-449806	-828307
Разом	2550	1077870	1464714	975684	-489030	-1464714

Джерело: складено автором на основі Додатку Б

Чистий дохід від реалізації продукції зазнав значного зниження: з 1851783 тис. грн. у 2021 році до 1273915 тис. грн. у 2023 році, що становить абсолютне зменшення на 364072 тис. грн. Натомість собівартість реалізованої продукції також зменшилася, проте менш суттєво ніж чистий дохід, що свідчить про загальне зниження обсягів виробництва та продажів. Валовий прибуток значно знизився: з 627692 тис. грн. у 2021 році до 168672 тис. грн. у 2023 році, що вказує на суттєве погіршення ефективності основної діяльності компанії. Інші операційні доходи суттєво зросли в 2023 році до 961309 тис. грн., що свідчить про успішну диверсифікацію доходів або значні одноразові прибутки.

Крім того, адміністративні витрати та витрати на збут зменшилися, що є результатом оптимізації витрат. Фінансовий результат від операційної діяльності показав значне зростання прибутку у 2023 році (718308 тис. грн.), що є позитивним показником для компанії. Незважаючи на чистий фінансовий результат у вигляді прибутку в 2023 році (647070 тис. грн.), компанія також зазнала збитків у деякі періоди, що потребує ретельного аналізу причин цих збитків. Елементи операційних витрат показують змішані тенденції: зменшення витрат на оплату праці та соціальні заходи, зростання амортизаційних витрат і значне збільшення інших операційних витрат, що свідчить про можливі структурні зміни в діяльності компанії. Загалом, аналіз фінансових результатів ТзОВ «ТЕРКОМ» вказує на значні коливання фінансових показників, зокрема зниження доходів і валового прибутку, що потребує подальшої оптимізації витрат та стабілізації доходів для покращення фінансового планування і загальної стійкості компанії.

Наступним етапом аналізу ефективності фінансового планування на ТзОВ «ТЕРКОМ» є розрахунок основних показників ефективності, зокрема оцінки майнового стану, ліквідності, рентабельності, фінансової стійкості та ділової активності даного підприємства. Результати розрахунку даних показників протягом аналізованого періоду наведені у таблиці 2.7.

Таблиця 2.7 – Комплексний аналіз показників ТзОВ «ТЕРКОМ» протягом 2021-2023 рр.

№ з/п	Назва показника	Порядок (формула) розрахунку	Період		
			2021	2022	2023
Показники оцінки майнового стану підприємства					
1	Робочий капітал	Ф.1 (ряд. 1195) - (ряд. 1695)	1510853	2213874	1886945
2	Частка власних оборотних засобів	Ф.1 (ряд. 1100)+(ряд. 1110)+(ряд. 1165)+(ряд.1167)/(ряд. 1195)	0,1426292	0,4579357	0,4023326
3	Коефіцієнт зносу основних засобів	Ф.1 (ряд. 1012)+(ряд. 1011)	0,3493853	0,4399308	0,5005347
4	Коефіцієнт придатності основних засобів	Ф.1 (ряд. 1011-1012)/(ряд. 1011)	0,6506147	0,5600692	0,4994653

Показники ліквідності підприємства					
1	Коефіцієнт поточної ліквідності (КПЛ)	Ф.1 (ряд. 1195) / ПКксп	1,894582	2,7228155	2,4550143
2	Коефіцієнт швидкої ліквідності (КШЛ)	Ф.1 (ряд. 1165)+(ряд. 1135)+(ряд. 1140)+(ряд. 1155) / ПКксп	0,9376911	1,3704803	1,1904144
3	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кал)	Ф.1 (ряд. 1165) / ПКксп	0,0374655	0,0044897	0,036253
4	Власні оборотні кошти (ВОК)	Ф.1 (ряд. 1165)+(ряд. 1135)+(ряд. 1140)+(ряд. 1155)	1679461	1891319	1743544
5	Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами (Квок)	ВОК / ПКксп	0,9376911	1,3704803	1,1904144
6	Коефіцієнт забезпеченості запасів і витрат власними оборотними коштами (Кзвок)	Ф.1 (ряд. 1165)+(ряд. 1135)+(ряд. 1140)+(ряд. 1155)+(ряд. 1190)	17,094621	1,1406021	1,3438754
7	Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів (Кманвок)	ВОК / Ф.1 (ряд. 1100)+(ряд. 1170)	0,5096898	0,9008765	0,7586088
8	Коефіцієнт покриття запасів (Кпокр.зап)	ВОК / Ф.1 (ряд. 1195)+(ряд. 1100)	18,230546	0,8322645	1,128914
9	Короткостроковий позичковий капітал (ПКксп)	ВОК / Ф.1 (ряд. 1100)	1791060	1380041	1464653
Аналіз фінансової стійкості підприємства					
1	Коефіцієнт автономії	Ф.1 (ряд. 1495)/(ряд. 1300)	0,4290206	0,5481541	0,4877007
2	Коефіцієнт фінансової залежності	Ф.1 (ряд. 1300)/(ряд. 1495)	2,3308903	1,8243046	2,0504378
3	Коефіцієнт фінансового ризику	ПКксп / Ф.1 (ряд. 1495)	1,0399022	0,5824332	0,7060219
4	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	Ф.1 (ряд. 1195) / (ряд. 1495)	1,97018	1,585858	1,7332938
5	Коефіцієнт структури покриття довгострокових вкладень	ПКксп + Ф.1 (ряд. 1495)/(ряд. 1095)	1,0353888	0,9978404	0,9842658
6	Коефіцієнт довгострокового залучення коштів	Ф.1 (ряд. 1500)+(ряд. 1515)/(ряд. 1095)	0,5465937	0,6007859	0,6598583
7	Коефіцієнт фінансової	Ф.1 (ряд. 1495)/(ряд. 1500)+(ряд. 1515)	5,0719715	6,9805441	4,7785131

	незалежності капіталізованих джерел				
Аналіз показників рентабельності					
1	Рентабельність активів	Ф.2 (ряд. 2350) / Ф.1 (ряд. 1300)	22,878168	0	15,212062
2	Чиста рентабельність активів	Ф.2 (ряд. 2350) / Ф.1 (ряд. 1300) - (ряд.1595) - (ряд. 1695)	53,326502	0	31,191387
3	Рентабельність реалізації	Ф.2 (ряд. 2090) / (ряд. 2190)	158,41288	0	425,86084
4	Рентабельність власного капіталу	Ф.2 (ряд. 2350) / Ф.1 (ряд. 1495)	53,326502	0	31,191387
5	Рентабельність основного капіталу	Ф.2 (ряд. 2350) / Ф.1 (ряд. 1010)	288,43329	0	229,77196
Аналіз ділової активності					
1	Коефіцієнт оборотності активів (Коа)	Ф.2 (ряд. 2350) / Ф.1 (ряд. 1300)	22,878168	0	15,212062
2	Тривалість одного обороту активів (Та), дні	Кількість днів у періоді / Коа	0,0626799	0	0,0416769
3	Коефіцієнт оборотності необоротних активів (КОНа)	Ф.2 (ряд. 2350) / Ф.1 (ряд. 1095)	147,83747	0	98,350863
4	Тривалість одного обороту необоротних активів (Тна), дні	Кількість днів у періоді / Кона	2,4689275	-	3,7112028
5	Коефіцієнт оборотності оборотних активів (Кооа)	Ф.2 (ряд. 2350) / Ф.1 (ряд. 1195)	27,066817	0	17,995441
6	Тривалість 1-го обороту оборотних активів (Тоа), дні	Кількість днів у періоді / Кооа	13,485147		20,282915
7	Коефіцієнт оборотності запасів (Коз)	Ф.2 (ряд. 2050) / Ф.1 (ряд. 1100)	12,459576	0,8276558	0,8518907
8	Тривалість одного обороту запасів (Тз), дні	Кількість днів у періоді / Коз	29,294738	441,00458	428,45872
9	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (Кодз)	Ф.2 (ряд. 2350) / Ф.1 (ряд. 1140)	366,99099	0	150,9136
10	Тривалість одного обороту дебіторської заборгованості (Тдз), дні	Кількість днів у періоді / Кодз	0,9945748	-	2,4186024
11	Коефіцієнт	Ф.2 (ряд. 2350) / Ф.1 (ряд.	53,326502	0	31,191387

	оборотності власного капіталу (Ковк)	1495)			
12	Тривалість одного обороту власного капіталу (Твк), дні	Кількість днів у періоді / Ковк	6,8446268	-	11,701948
13	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості (КОкз)	Ф.2 (ряд. 2050// ПКксп	68,3445	99,446248	75,461082
14	Тривалість одного обороту кредиторської заборгованості (Ткз), дні	Кількість днів у періоді / Кокз	5,3405907	3,6703245	4,8369304

Джерело: складно автором

Найбільш важливим аспектом фінансового планування є аналіз дебіторської заборгованості. Від швидкості обороту капіталу залежить і його прибутковість, і як результат – ліквідність і платоспроможність підприємства, його фінансовий стан. Оборотність капіталу, з одного боку, залежить від швидкості оборотності основного й оборотного капіталу, а з іншого боку – від його структури: чим більшу частку становить основний капітал, що обертається повільно, тим нижчий коефіцієнт оборотності і вища тривалість обороту всього сукупного капіталу.

Важливим у процесі контролю дебіторської заборгованості є контроль за співвідношенням дебіторської і кредиторської заборгованості. Як збільшення, так і зменшення дебіторської заборгованості можуть призвести до негативних наслідків для підприємства.

Методика контролю показників оборотності дебіторської заборгованості полягає у тому, що дані за звітний період порівнюють з даними за минулий рік (або інший звітний період), визначають зміни і вивчають причини цих змін, їхню якісну характеристику.

Деякі показники за минулий період (оборотність дебіторської заборгованості) переносяться з розрахунку, складеного за підсумками минулого року чи іншого виробничого періоду.

Розглянемо показники складу та структури дебіторської заборгованості ТзОВ «ТЕРКОМ» в таблиці 2.8.

Таблиця 2.8 – Динаміка складу та структури дебіторської заборгованості ТзОВ «ТЕРКОМ» за 2021-2023 рр.

Активи	Рік			Відхилення	
	2021	2022	2023	тис. грн.	%
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	40960	61570	71389	30429	9,2
Дебіторська заборгованість за бюджетом	250268	141303	475973	225705	67,9
Інша поточна заборгованість	1612235	1878874	1688338	76103	22,9
Усього	1903463	2081747	2235700	332237	100

Джерело: складено автором

Питома вага дебіторської заборгованості за товари, роботи та послуги ТзОВ «ТЕРКОМ» за 2021-2023 рр. зросла на 9,2%, дебіторська заборгованість з бюджетом зросла на 67,9%, а інша поточна заборгованість зросла на 22,9%.

Розрахуємо коефіцієнт простроченої дебіторської заборгованості для ТзОВ «Терком» за формулою:

$$КП_{дз} = \frac{Дзп}{Дз}, \quad (2.1)$$

де КПдз – коефіцієнт простроченої дебіторської заборгованості;

Дзп – дебіторська заборгованість, яка не оплачена вчасно, тис. грн.;

Дз – загальний обсяг дебіторської заборгованості, тис. грн.

Для ТзОВ «ТЕРКОМ» на кінець 2023 року обсяг дебіторської заборгованості, не оплаченої вчасно, дорівнює 57,33 тис. грн., а загальний обсяг дебіторської заборгованості складає 98,5 тис. грн. Тоді за формулою коефіцієнт простроченої дебіторської заборгованості складатиме:

$$КП_{дз} = 57,33/98,5 = 0,58$$

З розрахунку видно, що обсяг дебіторської заборгованості не оплаченої вчасно становить 57,33 тис. грн. або 58% до загального обсягу дебіторської заборгованості підприємства.

Відмітимо, що ТзОВ «ТЕРКОМ» у 2023 р. встановило такі строки непогашення безнадійної заборгованості:

- 1 група – менше одного місяця;
- 2 група – від одного місяця до одного кварталу;
- 3 група – від одного кварталу до одного року.

Відповідно за трьома групами була класифікована і сума поточної дебіторської заборгованості, яка відображена у таблиці 2.9.

Таблиця 2.9 – Сума поточної дебіторської заборгованості ТзОВ «ТЕРКОМ» за 2023 рік

Квартали 2023 року	Сума дебіторської заборгованості на початок 2023 року, тис. грн.			Сума списаної безнадійної заборгованості за строками непогашення, тис. грн.		
I	2,9	8,3	6,5		0,8	
II	4,1	4,5	4,3	0,7		1,2
III	2,3	6,1	4,1			
IV	3,3	4,4	4,8	0,5	1,3	0,6
Усього	12,6	23,3	19,7	1,2	2,1	1,8

Визначимо резерв сумнівних боргів (забезпечення на випадок непогашення дебіторської заборгованості) за допомогою застосування коефіцієнту сумнівності, який розраховується за формулою:

$$K_c = \frac{\sum B_{зн.}}{\sum D_{зн.}}, \quad (2.2)$$

де K_c – коефіцієнту сумнівності;

$B_{зн.}$ – безнадійна дебіторська заборгованість відповідної групи у складі дебіторської заборгованості цієї групи на дату балансу;

$D_{зн.}$ – дебіторська заборгованість відповідної групи на дату балансу.

Нагадаємо, що до сумнівних боргів відносять ті суми дебіторської заборгованості, щодо яких існує непевність у тому, що вони будуть погашені.

Станом на кінець IV кварталу 2023 р. заборгованість за групами склала:

1 група – 14,1 тис. грн.;

2 група – 24,1 тис. грн.;

3 група – 21,3 тис. грн.

Визначаємо коефіцієнт сумнівності дебіторської заборгованості для кожної з груп за формулою:

по групі 1: $K_{с1} = (0,7 + 0,5) : (2,9+4,1+2,3+3,3) = 0,095$;

по групі 2: $K_{с2} = (0,8+ 1,3) : (8,3+4,5+6,1+4,4) = 0,090$;

по групі 3: $K_{с3} = (1,2+ 0,6) : (6,5+4,3+4,1+4,8) = 0,091$.

Розрахуємо резерв сумнівних боргів (R) для ТЗОВ «ТЕРКОМ» на кінець IV кварталу 2023 р.:

$R = 14,1*0,095 + 24,1*0,090 + 21,3*0,091 = 5,45$ (тис. грн).

Таким чином, резерв сумнівних боргів ТОВ «Терком» у 2023 році складає 5,45 тис. грн.

Оцінимо ймовірність погашення товарної дебіторської заборгованості на підставі загального коефіцієнта ймовірності, який розраховується за формулою:

$$K\check{I}P_{\text{заг}} = \frac{\sum K\check{I}P_i * DЗ_i}{DЗ}, \quad (2.3)$$

де $K\check{I}P_{\text{заг}}$ – коефіцієнт погашення заборгованості за і-м дебітором;

$DЗ_i$ – обсяг заборгованості і-го дебітора, тис. грн.;

n – кількість видів дебіторів.

Тоді коефіцієнт ймовірності погашення товарної дебіторської заборгованості для ТЗОВ «Терком» дорівнюватиме:

$K\check{I}P_{\text{заг}} = 39,35 / 98,5 = 0,40$

З розрахунків бачимо, що загальний коефіцієнт ймовірності нижчий за 0,5, і становить 0,40, що вимагає необхідності вжити заходів щодо реструктуризації дебіторської заборгованості.

ТзОВ «Терком» можна застосувати таку форму рефінансування дебіторської заборгованості як факторинг.

Розрахуємо обсяг чистого грошового потоку, який може бути отриманий внаслідок факторингової форми рефінансування товарної дебіторської заборгованості:

$$ЧГП_{дз} = \sum ГН_i - ДВ_i, \quad (2.4)$$

де $ГН_i$ – грошові надходження від рефінансування i -ої дебіторської заборгованості, тис. грн.;

$ДВ_i$ – додаткові витрати у зв'язку з рефінансуванням i -ої дебіторської заборгованості, тис. грн.

Додаткові витрати для ТзОВ «ТЕРКОМ» на рефінансування дебіторської заборгованості складають 8,81 тис. грн.

Тоді обсяг чистого грошового потоку дорівнюватиме:

$$ЧГП_{дз} = 57,33 - 8,81 = 48,52 \text{ (тис. грн)}$$

Отже, обсяг чистого грошового потоку для ТзОВ «ТЕРКОМ» у 2021 році складатиме 48,52 тис. грн.

Розрахуємо економічну доцільність рефінансування за допомогою коефіцієнта ефективності вивільнення коштів, який обчислюється як:

$$КЕ_{ВК} = \frac{ЧГП_{дз}}{ДЗ \cdot КЙП_{ЗАГ}}. \quad (2.5)$$

Тоді для ТзОВ «ТЕРКОМ» маємо:

$$КЕ_{ВК} = 48,52 : (98,5 * 0,4) = 1,232.$$

Таким чином, коефіцієнт ефективності вивільнення додаткових оборотних коштів дорівнюватиме 1,232 або 123,2%.

Отже, рефінансувати дебіторську заборгованість за допомогою факторингу для ТЗОВ «ТЕРКОМ» економічно доцільно тому, що цей засіб збільшує оборотні кошти на 48,52 тис. грн.

Таким чином, прискорити оборотність капіталу ТЗОВ «ТЕРКОМ» можна за допомогою рефінансування дебіторської заборгованості. Наведені розрахунки показали збільшення оборотних коштів на 48,52 тис. грн, що свідчить про доцільність рефінансування дебіторської заборгованості.

Для більш детального розгляду теми розглянемо ще модель оптимізації грошових потоків. Ця проблематика є досить актуальною для розгляду. Метою дослідження виступають економічно-математичні моделі в управлінні грошовими потоками.

Процес управління грошовими потоками на підприємстві базується на визначених принципах [24]:

- принцип забезпечення збалансованості;
- принцип забезпечення ліквідності;
- принцип забезпечення достовірності;
- принцип забезпечення ефективності;

Фінансове моделювання в управлінні грошовими потоками забезпечує вирішення таких питань, як можливість імітувати грошові потоки планової діяльності, щоб передбачити та оцінити майбутній фінансовий стан суб'єкта господарювання; відображати джерела утворення і витрачання грошових коштів; забезпечує послідовну аналітичну роботу, створюючи необхідні умови для прийняття зважених рішень керівництвом у разі виникнення непередбачених обставин [25].

На рівень ефективності управління грошовими потоками впливають такі показники як:

- коефіцієнт ліквідності грошового потоку;
- коефіцієнт ефективності грошового потоку;

- коефіцієнт достатності чистого грошового потоку;
- коефіцієнт рентабельності чистого грошового потоку;
- коефіцієнт рентабельності отриманих грошових коштів;
- коефіцієнт рентабельності витрачених коштів;
- коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості.

Проведемо аналіз показників оцінки ефективності грошових потоків ТзОВ «ТЕРКОМ».

Таблиця 2.10 – Показники аналізу руху грошових коштів ТзОВ «ТЕРКОМ».

Найменування показника	Рік		
	2021	2022	2023
1.Коефіцієнт достатності грошових потоків	0,937691	1,37048	1,190414
2. Коефіцієнт ліквідності грошового потоку	1,89458	2,72282	2,45501
3. Коефіцієнт ефективності грошового потоку	5,071972	6,98054	4,778513
4. Коефіцієнт рентабельності грошових коштів, що надійшли	53,3265	0	31,1914
5.Коефіцієнт рентабельності витрачених коштів	53,3265	0	31,19139
6.Коефіцієнт рентабельності чистого потоку грошових коштів	22,87817	0	15,2121
7.Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	366,991	0	150,9136

Ефективність грошових потоків залежить від перерахованих вище показників, тому їх вплив на показники ефективності грошових потоків представимо так:

$$E(OCF) = K_{ЛКВ} * K_{ЕФ} * K_{Д,ЧГП} * K_{Р,ЧГП} * K_{Р,ОГК} * K_{Р,ВГК} * K_{ОБ,ДЗ} \quad (2.6)$$

Модель інтегральної ефективності грошових потоків буде відображати тенденцію до зростання за умови зростання всіх перерахованих показників:

$$\{E(EOF) = K_{ЛКВ} * K_{ЕФ} * K_{Д,ЧГП} * K_{Р,ЧГП} * K_{Р,ОГК} * K_{Р,ВГК} * K_{ОБ,ДЗ}\} \rightarrow MAX \quad (2.7)$$

Модель OCF використовуємо для оцінки ефективності грошових потоків на ТзОВ «ТЕРКОМ» протягом 2021 - 2023 рр. (рис. 3.3).

$$E(OCF)_{2021} = 215135879,1$$

$$E(OCF)_{2022} = 0$$

$$E(\text{OCF})_{2023} = 31191109,2$$

Зниження рівня інтегрального показника грошових потоків ТзОВ «ТЕРКОМ» призвели до зменшення коефіцієнта ліквідності, рентабельності чистого грошового потоку.

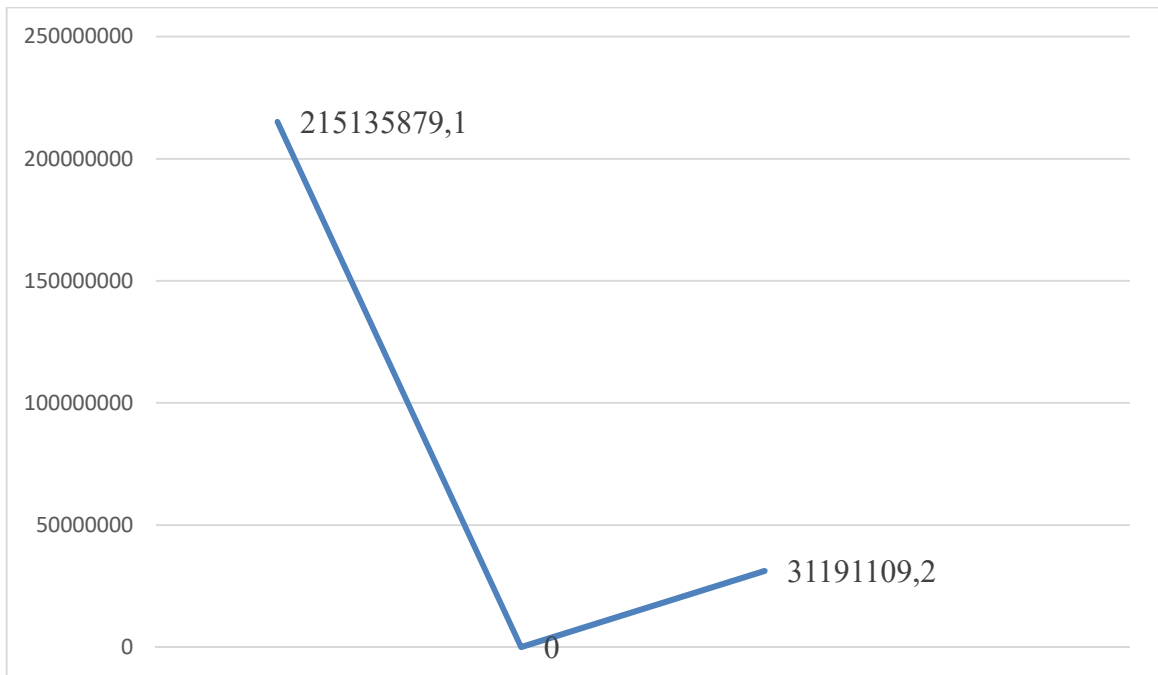

Рисунок 2.3 – Динаміка коефіцієнту ліквідності грошових потоків ТзОВ «ТЕРКОМ».

Далі визначимо прогнозні параметри ефективності грошових потоків за допомогою парної регресійної моделі:

$$y = A + Bt + Ct^2 \quad (2.8)$$

Невідомі параметри А, В і С розрахуємо за методом Гауса:

$$\begin{cases} A_n + B\Sigma t + C\Sigma t^2 = \Sigma y_t \\ A\Sigma t + B\Sigma t^2 + C\Sigma t^3 = \Sigma y_t t \\ A\Sigma t^2 + B\Sigma t^3 + C\Sigma t^4 = \Sigma y_t t^2 \end{cases} \quad (2.9)$$

де A , B , C - відповідно вільний коефіцієнт і коефіцієнти при факторі аргументів t ;

n - кількість членів динамічного ряду; t - час (року, в нашому випадку $t = 1, 2, 3$);

$$\begin{cases} 3A + 5B + 10C = -5,76 \\ 3A + 10B + 32C = -29,0 \\ 3A + 30B + 92C = -89,45 \end{cases}$$

Після проведення розрахунків отримуємо наступні дані [26]:

$$A=1,18$$

$$B= 0,46$$

$$C=-1,16$$

Результатом розв'язання системи рівнянь є таке прогностичне рівняння:

$$A = 1,18 - 0,46t - (-1,16)t^2$$

Для визначення прогностичних значень коефіцієнта ефективності по OCF - моделі на наступні п'ять років (2024 - 2028 рр.), підставимо в прогностичне рівняння значення t , які дорівнюють 4, 5, 6, 7, 8.

$$E(\text{OCF})_{2024} = 1,18 - 0,46 \cdot 4 - (-1,16) \cdot 16 = 17,9$$

$$E(\text{OCF})_{2025} = 1,18 - 0,46 \cdot 5 - (-1,16) \cdot 25 = 27,88$$

$$E(\text{OCF})_{2026} = 1,18 - 0,46 \cdot 6 - (-1,16) \cdot 36 = 40,18$$

$$E(\text{OCF})_{2027} = 1,18 - 0,46 \cdot 7 - (-1,16) \cdot 49 = 54,8$$

$$E(\text{OCF})_{2028} = 1,18 - 0,46 \cdot 8 - (-1,16) \cdot 64 = 71,74$$

На основі розрахунків складемо графік динаміки змін (рис. 2.4).

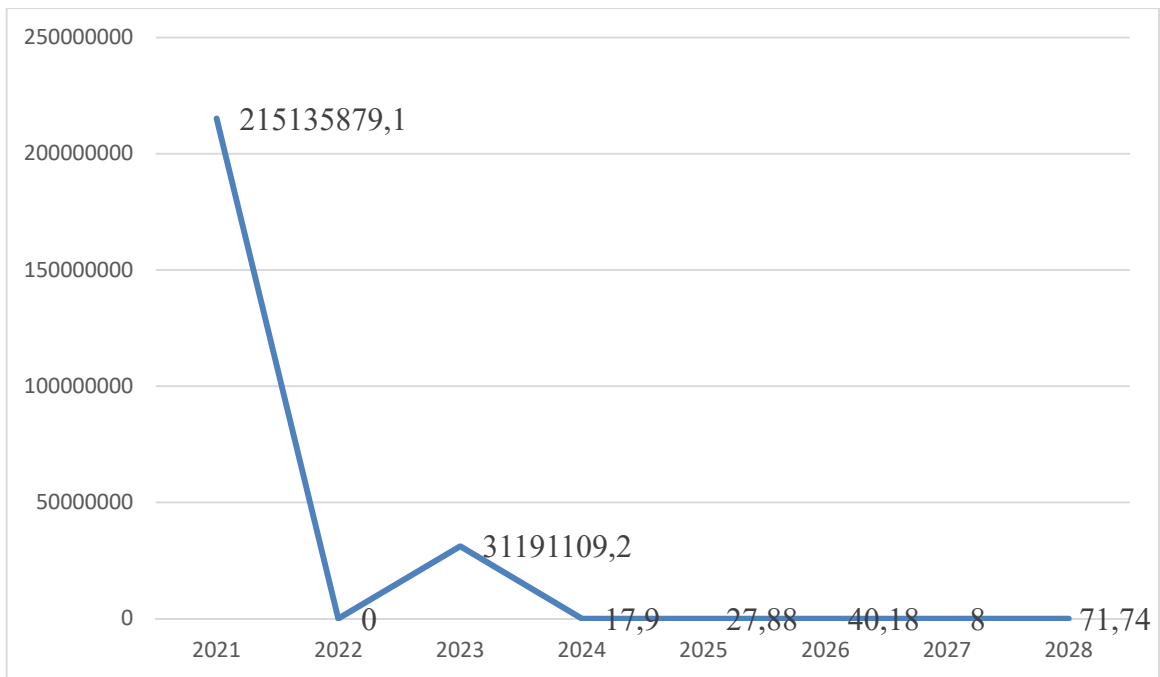

Рисунок 2.4 – Фактичні і прогнозні дані показника ефективності грошових потоків ТЗОВ «ТЕРКОМ».

Отже, дані розрахунки дають зробити такі висновки, прогнозується зростання коефіцієнту ліквідності грошового потоку, коефіцієнту достатності чистого грошового потоку, коефіцієнту ефективності грошового потоку та інших показників в період 2021-2028 років.

Таким чином, ТЗОВ «ТЕРКОМ» стикається з низкою фінансових викликів, включаючи зниження ліквідності, старіння основних засобів та зниження ефективності використання активів. Для покращення фінансового стану підприємству необхідно зосередитись на покращенні управління обіговими коштами, оновленні основних засобів, зниженні залежності від зовнішнього фінансування та оптимізації витрат. Такі заходи допоможуть підвищити фінансову стійкість та забезпечити довгостроковий успіх підприємства.

2.3 Формування заходів щодо удосконалення фінансового планування на підприємстві

Фінансове планування є ключовим елементом управління будь-яким підприємством, що забезпечує його гнучкість до умов зовнішнього середовища, стабільний розвиток та фінансову стійкість. Ефективне фінансове планування дозволяє підприємству не лише раціонально використовувати наявні ресурси, але й своєчасно реагувати на зовнішні та внутрішні виклики, які можуть вплинути на його діяльність. Сучасні умови ринку, що характеризуються високим рівнем конкуренції, економічними та політичними змінами, зокрема пандемією COVID-19 та війною, вимагають від підприємств постійного вдосконалення підходів до фінансового планування.

Формування заходів щодо удосконалення фінансового планування на підприємстві є актуальним питанням, яке потребує системного підходу та врахування специфіки кожного конкретного бізнесу. Основними напрямками удосконалення можуть бути оптимізація витрат, підвищення ефективності використання капіталу, впровадження сучасних технологій управління фінансами, а також посилення контролю за фінансовими потоками. Важливу роль у цьому процесі відіграє аналіз існуючих проблем, зокрема на основі розрахованих раніше показників, та розробка конкретних заходів, спрямованих на їх вирішення. Проблеми та негативні фактори впливу на фінансову стійкість ТзОВ «ТЕРКОМ» наведено у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1 – Проблеми та негативні фактори впливу на фінансову стійкість

Проблеми	Характеристика
Економічна нестабільність	
Пандемія COVID-19	Пандемія суттєво знизила попит на будівельні послуги та продукцію, спричинила збої в ланцюгах постачання та змусила підприємство адаптуватися до нових умов роботи. Це призвело до зменшення доходів та збільшення витрат на дотримання санітарних норм.
Війна росії проти	Воєнні дії створюють величезні ризики для стабільної роботи

України	підприємства. Постраждали логістичні маршрути, порушені поставки матеріалів, зруйновані виробничі потужності, що зменшило обсяги виробництва і продажів.
Фінансові труднощі	
Зниження доходів	Зниження доходів, як показує аналіз фінансових результатів, значно вплинуло на загальну фінансову стабільність компанії.
Збільшення боргового навантаження	Погіршення фінансових показників змушує компанію брати більше кредитів для підтримки діяльності, що збільшує боргове навантаження і підвищує фінансові ризики.
Операційні виклики	
Проблеми з постачанням матеріалів	Військові дії та економічна криза призвели до збоїв у постачанні необхідних матеріалів для виробництва. Це негативно впливає на терміни виконання замовлень та якість продукції.
Кадрові проблеми	Через мобілізацію та міграцію населення внаслідок війни компанія стикається з браком кваліфікованих кадрів. Це ускладнює виконання замовлень та знижує продуктивність.
Маркетингові та збутові труднощі	
Зміна споживчого попиту	Через економічну нестабільність та зниження купівельної спроможності населення попит на будівельні послуги та продукцію знизився. Компанії доводиться шукати нові ринки збуту та адаптувати свою маркетингову стратегію до змін.
Конкуренція	Зростання конкуренції на ринку будівельних послуг змушує компанію постійно вдосконалювати свою продукцію та послуги, щоб залишатися конкурентоспроможною.
Інвестиційні ризики	
Невизначеність	Інвестори менш охоче вкладають кошти в підприємства, що працюють у нестабільних умовах, особливо в зоні конфлікту, що обмежує можливості ТзОВ «ТЕРКОМ» у розвитку та модернізації виробництва.

Джерело: складно автором

З огляду на низку визначених викликів ТзОВ «ТЕРКОМ» здійснює комплексний підхід до фінансового планування, що включає бюджетування, аналіз фінансових показників, контроль витрат та управління оборотним капіталом (табл. 3.2). Завдяки цьому компанія здатна своєчасно реагувати на зовнішні виклики, забезпечувати стабільність своєї діяльності та реалізовувати стратегічні плани розвитку.

Таблиця 3.2 – Поточна система фінансового планування у ТзОВ «ТЕРКОМ»

Етапи	Характеристика
Бюджетування	ТзОВ «ТЕРКОМ» використовує систему бюджетування для планування своїх фінансових ресурсів. Це включає складання річних бюджетів, що враховують всі доходи та витрати компанії.

	Бюджети розробляються на основі аналізу попередніх років і прогнозів на майбутнє, враховуючи поточні ринкові умови та очікувані зміни.
Аналіз фінансових показників	Підприємство регулярно проводить аналіз основних фінансових показників, таких як рентабельність, ліквідність, платоспроможність та оборотність активів. Це дозволяє своєчасно виявляти проблемні зони та коригувати фінансову стратегію.
Контроль витрат	Одним із ключових аспектів фінансового планування є контроль витрат. Підприємство проводить детальний аналіз витрат на виробництво, закупівлю матеріалів та інші операційні витрати, що дозволяє знаходити можливості для оптимізації витрат і підвищення ефективності використання ресурсів.
Управління оборотним капіталом	ТзОВ «ТЕРКОМ» приділяє велику увагу управлінню оборотним капіталом, що включає контроль за запасами, дебіторською та кредиторською заборгованістю, що забезпечує необхідний рівень ліквідності та фінансової стабільності.
Залучення зовнішніх фінансових ресурсів	Для забезпечення фінансової стійкості компанія активно працює над залученням зовнішніх фінансових ресурсів, таких як банківські кредити, гранти та інвестиції, що допомагає компенсувати тимчасові фінансові труднощі та забезпечити фінансування нових проектів.

Джерело: складно автором

Таким чином, в умовах мінливості та постійних змін на ринку, а також посилення конкуренції важливим аспектом успішного функціонування будь-якого підприємства є ефективне фінансове планування. Тому ТзОВ «ТЕРКОМ», як і будь-яка інша компанія, стикається з різноманітними викликами, що вимагають системного підходу до управління фінансами. Поточна система фінансового планування не задовольняє усіх потреб підприємства, тому для адаптації до змін у ринкових умовах, оптимізації витрат, забезпечення фінансової стійкості необхідно розробити відповідні рекомендації для удосконалення та доповнення існуючої системи (табл. 3.3).

Таблиця 3.3 – Рекомендації щодо удосконалення фінансового планування ТзОВ «ТЕРКОМ»

Заходи	Характеристика
Оптимізація витрат	Провести аудит витрат для виявлення можливостей їх зниження без втрати якості продукції.
	Впровадити більш жорсткий контроль за собівартістю виробництва.
Підвищення ліквідності	Розробити стратегії для швидкого перетворення активів у

	кошти.
	Зосередитися на збільшенні коефіцієнта швидкої ліквідності.
Диверсифікація джерел фінансування	Залучити додаткові інвестиції, зокрема через державні та міжнародні гранти для підтримки бізнесу.
	Розглянути можливість випуску корпоративних облігацій або залучення венчурного капіталу.
Покращення управління запасами	Оптимізувати процеси закупівель та складування для зниження тривалості обороту запасів.
	Впровадити систему автоматизованого управління запасами.
Антикризове планування	Розробити плани дій на випадок різних кризових ситуацій, включаючи подальше загострення війни або економічні потрясіння.
	Створити резервні фонди для покриття непередбачених витрат.

Джерело: складно автором [2], [12], [16].

У процесі розвитку фінансового планування в ТЗОВ «ТЕРКОМ» велика увага має приділятися створенню системи контролю, яка ґрунтується на ретельному аналізі ключових фінансових показників. У даному контексті варто виокремити низку ключових етапів створення ефективної системи контролю:

Першим кроком є формування інформаційної бази, необхідної для розрахунку як абсолютних, так і відносних показників, що відображають результати фінансово-господарської діяльності. На цьому етапі враховується не лише поточний стан підприємства, а й аналізуються попередні дані та прогнози майбутнього розвитку.

Другий етап передбачає визначення кількісних показників, які дозволяють оцінити відхилення фактичних значень від планових. Важливо, щоб дані показники були достатньо об'єктивними і визначалися у контексті обов'язкового зіставлення результатів з установленими стандартами.

На третьому етапі створюється система форм контрольних звітів, які складають виконавці, що дозволяє забезпечити стандартизацію інформації та зробити процес контролю більш систематизованим і ефективним. Завершальним етапом є прийняття керівництвом та менеджерами підприємства відповідних рішень для забезпечення ефективної діяльності та підтримки фінансової стійкості.

Враховуючи результати моніторингу та контролю, мають прийматися стратегічні рішення для оптимізації фінансового стану та забезпечення розвитку

компанії. Такий підхід до фінансового планування дозволяє ТзОВ «ТЕРКОМ» ефективно вирішувати фінансові завдання та досягати запланованих цілей.

ВИСНОВКИ

Фінансове планування відіграє важливу роль у житті будь-якого підприємства, у тому числі і в ТзОВ «ТЕРКОМ». Даний процес є ключовим елементом стратегічного управління, спрямованим на забезпечення стабільності та розвитку компанії. Аналіз фінансових аспектів діяльності підприємства, формування стратегічних та оперативних планів, прогнозування та контроль за їх виконанням дозволяють ефективно управляти ресурсами, мінімізувати ризики та досягати цілей.

Процес фінансового планування на підприємстві є складним та багатограним, але вельми важливим для забезпечення стійкості та успіху бізнесу. Проблеми, з якими можуть зіткнутися підприємства у цьому процесі, варто ретельно аналізувати та вирішувати, оскільки вони можуть суттєво впливати на діяльність компанії та її конкурентоспроможність. Вирішення цих проблем створить умови для подальшого розвитку та успішного функціонування підприємства, забезпечивши йому можливість адаптуватися до змін у середовищі та досягати поставлених цілей. Такий підхід дозволить підприємству зміцнити свої позиції на ринку та забезпечити стабільний розвиток у майбутньому.

У ході дослідження було проаналізовано показники фінансової стійкості, ліквідності, рентабельності та майнового стану. Незважаючи на певне зростання показників, ТзОВ «ТЕРКОМ» стикається з рядом фінансових викликів, таких як зниження ліквідності та ефективності використання активів. Проте, завдяки впровадженню ефективних стратегій управління обіговими коштами, оновленню основних засобів та оптимізації витрат, підприємство зможе зберегти фінансову стійкість та забезпечити свій успіх у майбутньому. Такий підхід до фінансового планування дозволить ТзОВ «ТЕРКОМ» залишатися лідером на ринку і забезпечити високу якість продукції для своїх клієнтів, що ставить підприємство у перший ряд серед конкурентів.

Методи фінансового планування на прикладі ТзОВ «ТЕРКОМ» демонструють значущість і ефективність цього процесу для успішного функціонування підприємства. Використання різноманітних методів, таких як методи аналізу, прогнозування та моделювання, дозволяє підприємству визначати стратегічні напрямки розвитку, оптимізувати використання ресурсів та мінімізувати фінансові ризики.

На основі проведеного аналізу можна зробити висновок, що впровадження методів фінансового планування в діяльність ТзОВ "ТЕРКОМ" сприяє забезпеченню стабільності та конкурентоспроможності на ринку. Це дає підприємству можливість ефективно реагувати на зміни у внутрішньому та зовнішньому середовищі, розробляти оптимальні стратегії розвитку та досягати поставлених цілей.

Таким чином, впровадження методів фінансового планування є ключовим чинником успішного управління підприємством. Вони допомагають підприємству управляти фінансовими ресурсами ефективно, прогнозувати майбутні доходи та витрати, знижувати ризики та максимізувати прибуток.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бурлаков О.О. Становлення фінансового планування підприємств в Україні. Вісник Житомирського державного технологічного університету. 2012. № 1 (59). С. 251-253.
2. Бучок А. А. Інструменти фінансового управління підприємством в період кризи. In The 19th International scientific and practical conference «Innovative approaches to solving scientific problems». International Science Group. 2023. С. 54-58.
3. Кнейслер О.В. Налукова Н.І. Фінансове адміністрування і менеджмент у системі управління фінансами суб'єктів господарювання. Наукові записки національного університету «Острозька академія». 2013. №24. С. 169-173.
4. Когут І.А. Необхідність та особливості здійснення фінансового планування на підприємствах в сучасних умовах господарювання. ТДАТУ. 2012. № 4(20). С. 153-160.
5. Малік Л.В., Павлова К.І. Проблеми фінансового планування і бюджетування. Знання. 2008. С. 367.
6. Матвеева Н.В., Олійник В.М. Проблеми фінансового планування на підприємстві. Наука й економіка. 2016. № 1. С. 57-61.
7. Нечипоренко А.В. Фінансове планування діяльності українських підприємств в умовах євроінтеграції. Економіко-правові аспекти господарювання: сучасний стан. 2022. С. 470.
8. Нечипоренко А.В., Стабіас С.М. Фінансове планування та прогнозування в системі управління підприємством. Ефективна економіка. 2022. № 10. С. 15.
9. Нікольчук Ю.М., Лопатовська О.О. Роль та значення фінансового планування на підприємстві. Економіко-правові аспекти господарювання: сучасний стан, ефективність та перспективи. 2022. С. 472-475.
10. Офіційний сайт ТзОВ «ТЕРКОМ». URL: <https://tercom.org.ua/>
11. Равенков А. Фінансове планування на підприємстві. Проблеми теорії та практики управління. 2006. № 4. С. 72-78.

- 12.Ревенко А. Теоретико-методологічні засади антикризового управління підприємством шляхом підвищення його ліквідності. Безпека національної економіки та бізнесу: Сучасні виклики та загрози: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. ЛНУ ім. І. Франка. С. 167-169.
https://www.researchgate.net/profile/Bhanu-Singh-Panwar/publication/375089727_PROCEEDING/links/6540b2ecf7d021785f22607a/PROCEEDING.pdf#page=167
- 13.Савченко В.Ф. Планування і прогнозування: еволюційні зміни та ситуація в Україні. Чернігівський науковий часопис. Серія: Економіка і управління. 2011. № 2(2). С. 12-20.
- 14.Товариство з обмеженою відповідальністю «ТЕРКОМ». Clarity Project. 2024.
URL: <https://clarity-project.info/edr/32387046/treasury>
- 15.Товариство з обмеженою відповідальністю «ТЕРКОМ». YOUCONTROL. 2023. URL: https://youcontrol.com.ua/catalog/company_details/32387046/
- 16.Шульга О. Напрями удосконалення організації фінансового планування діяльності підприємства. Підприємництво та інновації. 2023. №26. С. 58-62.
<https://doi.org/10.32782/2415-3583/26.9>
- 17.Alzate I., Manotas E., Boada A., Burbano C. Meta-analysis of organizational and supply chain dynamic capabilities: A theoretical-conceptual relationship. Problems and Perspectives in Management. 2022. № 20(3). p. 335-349.
- 18.Dica L.S., Achmad H.M. Syurya H., Sri R. Financial constraints and corporate governance as moderating variables for the determinants of tax avoidance. Investment Management and Financial Innovations. 2022. № 19(1). p. 274-286.
- 19.Ismanto H., Pebruary S. The Role of Manager Behavior in Explaining The Financial Planning and Financial Innovation of Small and Medium Enterprises. Indonesian Journal of Business and Entrepreneurship (IJBE). 2023. № 9(1). p. 36.
- 20.Levchenko Y., Tsizhma Y., Slobodyan N., Nehoda O. Organization and planning of the enterprises of the future: legal status. Futurity Economics&Law. 2022. № 2(4). p. 22-29.

- 21.Li X. Research on the Application of Financial Management in Enterprise Management. Accounting and Corporate Management. 2023. № 5(3) p. 51-57.
- 22.Sitinjak C., Johanna A., Avinash B., Bevoor B. Financial Management: A System of Relations for Optimizing Enterprise Finances—a Review. Journal Markcount Finance. 2023. № 1(3). p. 160-170.
- 23.Strelnik E., Usanova D., Khairullin I., Kamalova A., Shafigullina G., Beloglazova E. Financial controlling in electricity companies using enterprise resource planning software. In E3S Web of Conferences. 2023. № 458. p. 01004
- 24.Перловська Н.В. Обґрунтування критерію ефективності управління грошовими потоками підприємства / Н.В. Перловська // Економічні науки. – 2011. – № 7.
- 25.Вареник, В.М. Властивості грошових потоків / В.М.Вареник // Бюлетень Міжнародного Нобелівського економічного форуму. 2011. №1(4).
- 26.Онлайн калькулятор. Розв'язання систем рівнянь (СЛР). Метод Гауса. URL:<https://ua.onlinemschool.com/math/assistance/equation/haus/>

Додаток А

Звіт про фінансовий стан ТЗОВ «ТЕРКОМ»

Актив	Код	Період		
		2021	2022	2023
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи	1000	302471	267 000	375 944
первісна вартість	1001	484525	511 201	614 615
накопичена амортизація	1002	182054	244 201	238 671
Незавершені капітальні інвестиції	1005			
Основні засоби	1010	318431	297 623	281 614
первісна вартість	1011	489431	531 404	563 831
знос	1012	171000	233 781	282 217
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	15	15	15
інші фінансові інвестиції	1035	347	347	347
Усього за розділом I	1095	621264	564 985	657 920
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	1312460	1 658 176	1 297 400
Виробничі запаси	1101	98245	50 170	43 089
Незавершене виробництво	1102	251534	119 683	156 739
Готова продукція	1103	962120	1 462 985	1 042 848
Товари	1104	561	25 338	54 724
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	40960	61 570	71 389
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	250268	141 303	475 973
з бюджетом	1135	123	6 249	2 108
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1612235	1 878 874	1 688 338
Гроші та їх еквіваленти	1165	67103	6 196	53 098
рахунки в банках	1167	67103	6 196	53 098
Витрати майбутніх періодів	1170	86	44	80
Інші оборотні активи	1190	110075	5 185	7 358
Усього за розділом II	1195	3393310	3 757 597	3 595 744
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200			
Баланс	1300	4014574	4 322 582	4 253 664

Пасив	Код	Період		
		2021	2022	2023
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	10	10	10
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	1722325	2369431	2074505
Усього за розділом I	1495	1722335	2369441	2074515
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Довгострокові кредити банків	1510	70203	69983	36216
Інші довгострокові зобов'язання	1515	339579	339435	434134
Усього за розділом II	1595	409782	409418	470350
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1600			9496
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	32322	99361	109296
товари, роботи, послуги	1615	53101	73545	135557
розрахунками з бюджетом	1620	5429	12142	5617
у тому числі з податку на прибуток	1621			
розрахунками зі страхування	1625	1413	772	776
розрахунками з оплати праці	1630	5241	2804	2740
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	1717736	1279804	1301235
Поточні забезпечення	1660	8140	10974	18728
Доходи майбутніх періодів	1665	6410	5415	4328
Інші поточні зобов'язання	1690	52665	58906	121026
Усього за розділом III	1695	1882457	1543723	1708799
Баланс	1900	4014574	4322582	4253664

Додаток Б
Звіт про фінансові результати ТзОВ «ТЕРКОМ»

Звіт про фінансові результати	Код	Період		
		2021	2022	2023
I. Фінансові результати				
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	1851783	1637987	1273915
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	1224091	1372399	1105243
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070			
Валовий: прибуток	2090	627692	265588	168672
Інші операційні доходи у тому числі:	2120	667226	65774	961309
дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	647773	59032	883409
Адміністративні витрати	2130	38124	71487	23379
Витрати на збут	2150	180635	219946	162349
Інші операційні витрати у тому числі:	2180	81814	247684	225945
витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	58437		53980
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	994345		718308
збиток	2195		207755	
Інші фінансові доходи	2220	2202	1451	791
Інші доходи у тому числі:	2240	553	1088	994
Фінансові витрати	2250	78443	89442	73004
Інші витрати	2270	196	268	19
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	918461		647070
збиток	2295		294926	
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	918461		647070
збиток	2355		294926	
III. Елементи операційних витрат				
Матеріальні затрати	2500	408431	461952	382808
Витрати на оплату праці	2505	84161	39124	46703
Відрахування на соціальні заходи	2510	16798	7978	9518
Амортизація	2515	149199	127353	158154
Інші операційні витрати	2520	419281	828307	378501
Разом	2550	1077870	1464714	975684